

- سرشناسه : مرادی، بهرام، ۱۳۵۸ -
 عنوان و نام پدیدآور : برجام ایران و اروپا/ نویسندگان بهرام مرادی، نوید داودی، آرش اویسی.
 مشخصات نشر : قم: انتشارات ندای الهی، ۱۳۹۷.
 مشخصات ظاهری : ۱۷۹ص.
 شابک : ۲۰۰۰۰۰-۱-۴۰-۶۱۱۳-۶۰۰-۹۷۸:
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 یادداشت : کتابنامه:ص.۱۸۰-۱۶۳.
 موضوع : ایران -- روابط خارجی -- اتحادیه اروپا
 موضوع : Iran -- Foreign relations -- European Union
 موضوع : اتحادیه اروپا-- روابط خارجی -- ایران
 موضوع : European Union-- Foreign relations-- Iran
 موضوع : برنامه جامع اقدام مشترک، ۲۰۱۵م. ۱۴ ژوئیه
 موضوع : Joint Comprehensive Plan of Action, 2015 July 14
 شناسه افزوده : داودک، نوید، ۱۳۷۰ -
 شناسه افزوده : اویسی، آرش، ۱۳۶۱ -
 رده بندی کنگره : DSR ۱۶۳/۳۷۲ ۱۳۹۷
 رده بندی دیویی : ۳۲۷/۵۵۰۴
 شماره کتابشناسی ملی : ۸۰۸۳۰

نام کتاب: برجام ایران و اروپا

نویسندگان: بهرام مرادی، نوید داودی، آرش اویسی

ناشر: ندای الهی

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

چاپخانه: ولیعصر

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۱۱۳-۴۰-۱

کلیه حقوق این اثر متعلق به مولف می‌باشد.

مرکز پخش: قم، خیابان معلم، معلم ۱۰، سه راه جوی شور، جنب فضای سبز، پلاک ۱۴۲
 تلفن: ۰۲۵-۳۷۸۳۴۱۷۶ همراه: ۰۹۱۲۵۸۰۶۴۷۳

پیشگفتار

جمهوری اسلامی ایران و اتحادیه اروپایی به علت قرار گرفتن در دو حوزه ارزشی، فرهنگی و تمدنی متفاوت، با برخی مشکلات در توسعه روابط در حوزه‌های راهبردی مواجه هستند، اما جایگاه اتحادیه اروپا در نظام بین‌الملل و همچنین نقش و جایگاه منطقه‌ای و راهبردی جمهوری اسلامی ایران، ضرورت‌های متقابلی برای برقراری یک رابطه مناسب و همه‌جانبه ایجاد کرده است. اتحادیه اروپایی با انگیزه‌های مختلف نظیر توسعه روابط اقتصادی و انرژی و افزایش حجم سرمایه‌گذاری اقتصادی در ایران، توسعه نفوذ در خاورمیانه از طریق جمهوری اسلامی ایران، بازسازی بر روند صلح خاورمیانه با استفاده از نفوذ سیاسی و معنوی جمهوری اسلامی ایران بر گروه‌های فلسطینی، مقابله و مبارزه با تروریسم و بنیادگرایی، جلوگیری از اشاعه سلاح‌های کشتار جمعی و ایجاد نظم چندجانبه‌گرایی به جای یک‌جانبه‌گرایی آمریکا در منطقه خاورمیانه و نظام بین‌الملل و هم‌زمان با آن ایفای نقش یک قدرت بین‌المللی اثرگذار در کنار ایالات متحده به‌ویژه در پرونده هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران تلاش داشته است تا روابط سیاسی خود را با تهران گسترش دهد. در مقابل جمهوری اسلامی ایران نیز در راستای بهره‌گیری از نفوذ اقتصادی اتحادیه اروپا در اقتصاد و تجارت بین‌الملل، استفاده از قدرت سیاسی و بین‌المللی اتحادیه اروپا در حل بحران‌های بین‌المللی، جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی اروپا با توجه به نیازهای کشور، استفاده از تکنولوژی‌های جدید و دانش فنی این اعضا اتحادیه اروپا در مسائل گوناگون، بهره‌گیری از قدرت سیاسی-اقتصادی اروپا در مقابل همواره سعی نموده است که روابط خویش با این اتحادیه را گسترش دهد. با همه این تفاسیر روابط جمهوری اسلامی ایران و اتحادیه اروپایی در گذر زمان تحت تأثیر مؤلفه‌های متفاوتی قرار گرفته و روابط دو طرف فراز و نشیب زیادی را تجربه کرده است به‌طوری‌که به‌واسطه تحولات سازمانی این اتحادیه، ظهور متغیرهای جدید و تحولات منطقه خاورمیانه و تأثیر آن‌ها، کمتر پیش آمده که روابط مذکور برای ثبات و روندی رو به گسترش در یک بازه زمانی درازمدت باشد. بدیهی است مهم‌ترین دایل چنین وضعیتی خروج ایران از اردوگاه غرب و ضدیت با سیاست‌های هژمونیک ایالات متحده در جهان و جهت‌گیری‌های جمهوری اسلامی در قبال اسرائیل بوده است. فعالیت‌های هسته‌ای ایران و مباحث حقوق بشری نیز به‌عنوان متغیرهای جدید، بیش‌ازپیش بر روابط دو طرف تأثیر گذاشته و محدودیت‌های بسیاری را در راه توسعه و ارتقاء مناسبات سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و امنیتی ایجاد کرده است. با این حال، همان‌طور که مورد اشاره قرار گرفت، اهمیت ژئوپلیتیک ایران در کنار توانایی‌ها و ظرفیت‌های بسیار آن در ایجاد ثبات و امنیت منطقه‌ای، امنیت انرژی، مبارزه با تروریسم، مبارزه با قاچاق مواد مخدر و بهبود و ارتقاء اقتصاد جهانی سبب شده روابط با ایران همواره جایگاه و اهمیتی حیاتی برای اتحادیه اروپا و یکایک اعضای آن داشته باشد. طی سال‌های گذشته اگرچه اتحادیه اروپا تلاش کرده به‌واسطه معاهد لیسبون، قدرت و پویایی خاصی به سیاست خارجی و امنیتی مشترک خود ببخشد و موضعی مشترک در قبال ایران اتخاذ نماید، اما نارسایی‌ها و گاه ناکارآمدی ابزارهای موجود در اختیار اتحادیه اروپا سبب شده اعضای آن نسبت به ایران و نوع رابط اتحادیه با آن موضع هماهنگ و واحدی نداشته باشند و بیشتر سیاست‌های ملی و نه

اروپایی را در قبال ایران دنبال کنند. از سوی دیگر، باروی کار آمدن دولت نهم به ریاست آقای دکتر احمدی‌نژاد و ارجاع پرونده هسته‌ای ایران به شورای امنیت در سال ۲۰۰۶، عملاً روابط ایران با اتحادیه اروپا وارد مرحله جدیدی شد و تحت تأثیر مسائلی چون هولوکاست و پررنگ شدن مسائل حقوق بشر و همچنین موضوع هسته‌ای ایران به پایین‌ترین سطح خود رسید. اگرچه قبل از این مقطع هم مواردی چون بحث صدور انقلاب، ماجرای سلمان رشدی، حادثه ۱۱ سپتامبر و ... هم به شکل جدی در روابط دو طرف مطرح گردید که در این کتاب تحت عنوان ریشه‌های امنیتی سازی ایران از آن نام‌برده می‌شود.

به‌طور کلی اگرچه روابط ایران و اتحادیه اروپا در مقطعی در سطح مطلوبی قرار داشته است؛ اما با توجه به وابسته بودن این روابط به مناسبات ایران و ایالات‌متحده و نگاه‌های متفاوت به مسائل چون حقوق بشر و تروریسم همواره شاهد امنیتی سازی ایران از سوی ساختار نظام بین‌الملل بودیم که اتحادیه اروپا نیز به‌عنوان یکی از محورهای اصلی این ساختار مناسبات خود را سازمان‌دهی کرده است. در هر صورت امنیتی سازی ایران به دلایل مختلف موجبات امنیتی سازی مناسبات ایران و اتحادیه اروپا را به‌صورت خاص فراهم ساخته و توسعه مناسبات سیاسی-اقتصادی دو طرفه وابسته به غیرامنیتی سازی ساختار کلی روابط فی‌مابین است. روی کار آمدن دولت یازدهم و طرح‌های تعامل با دنیا و حل بحران هسته‌ای ایران با غرب و در نهایت مذاکرات ۵+۱ در مردادماه ۱۳۹۴ دوره جدیدی در روابط دو طرف شکل گرفته است. این کتاب نیز به دنبال تأثیر توافق هسته‌ای ایران بر مناسبات میان ایران و اتحادیه اروپاست. درواقع این سؤال کلیدی مطرح‌شده است که برجام آیا این ظرفیت را می‌سازد که فرآیندهای امنیتی زدایی در روابط ایران و اتحادیه اروپا را محقق نماید یا خیر؟

هرچند کتاب حاضر دارای ارزش نظر می‌باشد اما نویسندگان تلاش خواهند کرد تا کتاب ارزش کاربردی نیز داشته باشد و به طراحان سیاست‌های امنیت ملی و وزارت امور خارجه به‌عنوان بازوی فکری دستگاه سیاست‌گذاری خارجی ایران کمک کند تا با توجه به تأثیر آشکار یا نهان اقدامات اتحادیه اروپا بر جمهوری اسلامی ایران برنامه‌ریزی کنند و امید است انجام مطالعات در این حوزه موجب رونق تدریجی مطالعات ایران با سایر کشورها را فراهم آورد.

نویسندگان

فهرست مطالب

فصل ۱: چارچوب نظری و مباحث تئوریک؛ مکتب کپنهاگ.....	۹
۱-۱- مقدمه.....	۱۰
۱-۲- مکتب کپنهاگ.....	۱۱
۱-۳- مباحث فرانظری.....	۱۳
۱-۳-۱- مبانی هستی‌شناختی.....	۱۳
۱-۳-۲- مبانی شناخت‌شناسی.....	۱۵
۱-۴- مفاهیم و مسایل اصلی مطرح شده در مکتب کپنهاک عبارتند از:.....	۱۷
۱-۴-۱- امنیت به‌عنوان مفهومی بین‌ذهنی.....	۱۷
۱-۴-۲- دولت به‌عنوان مرجع امنیت.....	۱۷
۱-۴-۳- امنیت موسس در برابر امنیت مضیق.....	۱۷
۱-۴-۴- غیرامنیتی‌کردن موضوعات.....	۱۷
۱-۴-۵- امنیت ملی به‌عنوان مرکز ثقل امنیت.....	۱۷
۱-۴-۶- وابستگی متقابل امنیتی.....	۱۸
۱-۴-۷- مکتب کپنهاک و مسئله امنیتی‌کردن.....	۱۸
۱-۵- امنیتی‌کردن.....	۲۱
۱-۶- تبیین مسئله‌ی هسته‌ای ایران در چارچوب امنیتی سازی توسط اتحادیه‌ی اروپا.....	۲۳
فصل ۲: روابط ایران و اتحادیه اروپا؛ نگاهی تاریخی.....	۲۶
۲-۱- مقدمه.....	۲۷
۲-۲- روند شکل‌گیری اتحادیه اروپا.....	۲۷
۲-۲-۱- اصول و ارکان پیمان ماستریخت.....	۳۴
۲-۳- روابط ایران و اتحادیه اروپا.....	۳۸
۲-۳-۱- روابط ایران و اتحادیه اروپا قبل از انقلاب.....	۳۵
۲-۳-۲- روابط ایران و اتحادیه اروپا بعد از انقلاب اسلامی ایران.....	۳۸
۲-۴- فرصت‌ها و چالش‌های روابط ایران و اتحادیه اروپا.....	۴۰
۲-۴-۱- فرصت‌ها.....	۵۰
۲-۴-۲- چالش‌ها و موانع.....	۵۹
فصل ۳: زمینه‌های امنیتی شدن روابط ایران و اتحادیه اروپا.....	۶۷
۳-۱- مقدمه.....	۶۸

۶۸.....	2-3- فعالیت‌های هسته‌ای ایران.....
۷۳.....	۱-۲-۳- همکاری هسته‌ای ایران و آلمان.....
۷۴.....	۲-۲-۳- همکاری هسته‌ای ایران و فرانسه.....
۷۸.....	۳-۲-۳- سایر فعالیت هسته‌ای قبل از انقلاب اسلامی.....
۸۰.....	۴-۲-۳- برنامه هسته‌ای ایران بعد از انقلاب.....
۸۲.....	3-3- روند شکل‌گیری بحران هسته‌ای ایران.....
۸۶.....	۴-۳- عوامل امنیتی شدن پرونده هسته‌ای.....
۸۶.....	۱-۴-۳- عامل آمریکا.....
۹۰.....	۲-۴-۳- حادثه ۱۱ سپتامبر.....
۹۲.....	۳-۴-۳- تروریسم.....
۹۴.....	۴-۴-۳- حقوق بشر.....
۱۰۱.....	۵-۱-۳- مسئله فلسطین.....
۱۰۲.....	۴-۴-۳- ایالات متحده سیاسی.....
۱۰۳.....	۵-۳- سیاست خارجی دولت احمدی‌نژاد و امنیتی شدن برنامه هسته‌ای ایران.....
۱۰۸.....	۱-۵-۳- رانک مهاجرت سیاست خارجی.....
۱۰۹.....	۲-۵-۳- نگاه به شرق.....
۱۰۹.....	۳-۵-۳- اسرائیل.....
۱۱۰.....	4-5-3- هولوکاست.....
۱۱۱.....	۵-۵-۳- زیر سؤال بردن نظم بین‌المللی.....
۱۱۳.....	۶-۵-۳- توجه به جهان سوم.....
۱۱۵.....	فصل ۴: برجام و امنیتی‌زدایی در مناسبات میان ایران و اتحادیه اروپا.....
۱۱۶.....	۱-۴- مقدمه.....
۱۱۶.....	۲-۴- گفت‌وگوهای سیاست خارجی دولت یازدهم و شکل‌گیری توافق هسته‌ای (برجام).....
۱۱۶.....	۱-۲-۴- شکل‌گیری روندهای امنیتی‌زدایی.....
۱۲۷.....	۳-۴- برجام و تعدیل چالش‌های پیش‌برجامی امنیتی‌ساز.....
۱۲۷.....	۱-۳-۴- قطعنامه ۲۲۳۱ و زمینه‌های خروج ایران از ذیل فصل هفتم شورای امنیت.....
.....	۲-۳-۴- برجام و لغو تحریم‌های اتحادیه اروپا.....
۱۳۱.....	۳-۳-۴- سوئیت.....
۱۳۵.....	۴-۴- گشوده شدن دریچه‌های همکاری تجاری، اقتصادی و انرژی.....
۱۳۵.....	۱-۴-۴- تأثیرات اقتصادی برجام بر مناسبات اقتصادی ایران و اتحادیه اروپا.....
۱۵۳.....	۵-۴- ریاست جمهوری دونالد ترامپ و حمایت اتحادیه اروپایی از اجرایی شدن برجام.....
۱۵۷.....	فصل ۵: نتیجه‌گیری نهایی.....

۱۵۸..... ۱-۵- جمع بندی نهایی

۱۶۳..... فصل ۶: منابع و ماخذ

۱۶۴..... 1-6- کتاب‌ها

۱۶۷..... 2-6- مقالات فارسی

۱۷۴..... ۳-۶- خبرگزاریها

۱۷۷..... ۴-۶- منابع لاتین

www.Ketab.ir